

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

ИЗВЛЕЧЕНИЕ
от ПРОТОКОЛ № 16

от заседанието на Комисията по правни въпроси към
Пленума на Висшия съдебен съвет,
проведено на 06 юли 2020 г.

2. ОТНОСНО: Законопроект за допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс.

МОТИВИ: Във Висшия съдебен съвет /ВСС/, с регистрационен индекс ВСС-5834/17.06.2020 г., е получено писмо от председателя на Парламентарната комисия по правни въпроси, с приложен Законопроект за допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс /НПК/ със сигнатура 054-01-52/08.06.2020 г. Отправена е молба за предоставяне на становището на ВСС по посочения законопроект.

Съгласно приложените мотиви проектът на Закон за допълнение на НПК е изготвен в резултат на анализ и преосмисляне необходимостта от разширяване подсъдността на военните съдилища, с оглед тяхната специфична функция от една страна като специализирани органи на съдебна власт и от друга, като част от силите от системата на национална сигурност на Република България.

Извършен е анализ нормативната уредба относима към статута и правомощията на военните съдилища, както и на измененията на НПК през 2008 г. По отношение на цитираните изменения в процесуалния закон е направен извод, че ограничаването на подсъдността на военните съдилища е направено без наличието на убедителни мотиви, като по този начин е изоставен принципът, следван десетилетия от българския законодател, произтичащ не от статута на подсъдните лица, а от спецификата на правомощията им като органи за обществен ред и сигурност, които следва да бъдат контролирани от специализирани разследващи и съдебни органи.

Изложени са аргументи относно включването на служителите на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” по чл. 19, ал. 1, т. 1 и 2 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража и служителите на Главна дирекция „Охрана” при Министерството на правосъдието при или по повод изпълнение на службата им в обхвата на разпоредбата на чл. 396 от НПК.

Подробно е мотивирано и допълнението в чл. 396 от НПК, което предвижда създаване на нови ал. 3 и 4, с които определени категории престъпления извършени от граждански лица ще бъдат разглеждани от военните съдилища.

ВАРИАНТ 1

На заседание, проведено на 16.06.2020 г., Съдийската колегия /СК/ на ВСС е разгледала предложенията за оптимизация на дейността на военните съдилища чрез законодателни изменения в НПК, в Закона за съдебната власт и в Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, касаещи статута на военните съдии и компетентността на военните съдилища. Видно от мотивите на вносителя - Комисия „Съдебна карта, натовареност и съдебна статистика” към СК на ВСС към ЗИД на НПК, е изразено съгласие със съображенията на вносителите на законопроекта със сигнатура 054-01-52/08.06.2020 г. изложени в мотивите към него, касаещи разширяване компетентността на военните съдилища в частта, която предвижда в кръга на престъпленията, които са в компетентност на военните съдилища да бъдат включени такива, които са извършени от служители на ГДО и ГДИН към МП. Допълнено е обаче, че компетентността следва да бъде разширена като бъдат обхванати всички служители на системата на националната сигурност, като в тази насока са изложени подробни аргументи.

С решение по т. 21.1. от протокол № 19/16.06.2020 г., СК на ВСС приема предложенията за оптимизация на дейността на военните съдилища чрез законодателни изменения в Наказателно-процесуалния кодекс, в Закона за съдебната власт и в Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, касаещи статута на военните съдии и компетентността на военните съдилища. С решение по т. 21.2. предложенията във връзка с оптимизация на дейността на военните съдилища са изпратени на Правната комисия на Народното събрание, ведно със становищата на Върховния касационен съд и Прокуратура на Република България.

Съгласно разпоредбата на чл. 30, ал. 2, т. 13 от Закона за съдебната власт Пленумът на ВСС дава становища на Министерския съвет и на Народното събрание по законопроекти, които се отнасят до съдебната власт. Съобразно чл. 19, т. 2 от Правилника за организация на дейността на Висшия съдебен съвет и на неговата администрация Комисията по правни въпроси изготвя становища по проекти на закони и на нормативни актове на Министерския съвет и на други централни органи на изпълнителната власт, които се отнасят до съдебната система.

ВАРИАНТ 2

Комисията по правни въпроси към Пленума на ВСС /КПВ/ счита, че предложението за разширяване на кръга лица по чл. 396 от НПК, чиито престъпления са подсъдни на военните съдилища не може да бъде възприето.

Съобразно разпоредбата на чл. 50, ал. 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България /ЗОВС/, в състава на въоръжените сили във военно време се включват и структури от другите сили от системата за национална сигурност на Република България, определени с акт на Министерския съвет. По смисъла на цитираната норма, служителите на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” по чл. 19, ал. 1, т. 1 и 2 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража и служителите на Главна дирекция „Охрана” при Министерството на правосъдието не са част от въоръжените сили в мирно време и по тази причина лицата, които упражняват служба в тях, не могат да бъдат включени в кръга на лицата по чл. 396, ал. 1 от НПК, в какъвто смисъл е предложената промяна.

Също така, по силата на чл. 262 от ЗОВС, магистратите във военните съдилища и прокуратури са на военна служба, което обстоятелство сочи, че специализацията на военните съдилища е само по отношение на субектите на престъпления - лица, към които се отнася регламента на ЗОВС. Разширяването на кръга на субектите с посочените категории служители на ГДИН и ГДО не може да бъде обосновано, тъй като отбраната и въоръжените сили на Република България съставляват част от системата за национална сигурност, а компетентността на военните съдилища се свързва само със структурата на отбраната и въоръжените сили.

Във връзка с предложението за включване на нови ал. 3 и 4 в чл. 396 от НПК, КПВ намира, че липсват основания в кръга на престъпленията, които са от компетентността на военните съдилища, да бъдат включени такива, които са извършени от граждански лица. Въпреки че в исторически и в сравнително-правен аспект има законодателни решения за възлагане на военните съдилища и на дела срещу граждански лица, никое от тях не е приемано в социални условия, идентични с обществените отношения в съвременното българско общество. Ето защо, становището на КПВ е, че само военно лице може да бъде съдено от военен съд, който е специализиран именно с оглед особеното качество на този субект, но не и гражданско лице. Това разбиране е застъпено в Решение по делото Масзни срещу Румъния /жалба №59892/00, т.33-60, 21 септември 2006 г./, Решение по делото Поп и други срещу Румъния /жалба №31269/06, т. 53, 54, 56, 24 март 2015 г./ и Решение по делото Мустафа срещу България /жалба № 1230/2017 г./ на Европейския съд по правата на човека.

Съгласно разпоредбата на чл. 30, ал. 2, т. 13 от Закона за съдебната власт Пленумът на ВСС дава становища на Министерския съвет и на Народното събрание по законопроекти, които се отнасят до съдебната власт. Съобразно чл. 19, т. 2 от Правилника за организация на дейността на Висшия съдебен съвет и на неговата администрация Комисията по правни въпроси изготвя становища по проекти на закони и на нормативни актове на Министерския съвет и на други централни органи на изпълнителната власт, които се отнасят до съдебната система.

Въз основа на горното,

**КОМИСИЯТА ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ КЪМ ПЛЕНУМА НА
ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ
РЕШИ:**

1. ПРЕДЛАГА на Пленума на Висшия съдебен съвет да приеме следното решение:

ВАРИАНТ 1: ИЗРАЗЯВА положително становище по законопроекта за допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс, като счита, че компетентността на военните съдилища следва да бъде разширена като бъдат обхванати всички служители на системата на националната сигурност.

При обсъждане на Законопроекта е целесъобразно да бъдат обсъдени и предложенията на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет за оптимизация на дейността на военните съдилища чрез законодателни изменения в Наказателно-процесуалния кодекс, в Закона за съдебната власт и в Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, касаещи статута на военните съдии и компетентността на военните съдилища, изпратени на Правната комисия на Народното събрание, ведно със становищата на Върховния касационен съд и Прокуратура на Република България, съгласно решение по т. 21 от протокол № 19/16.06.2020 г.

ВАРИАНТ 2: 1.1. ИЗРАЗЯВА резерви по законопроекта за допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс в частта, с която в чл. 396, ал. 1 се създава т. 7, като счита, че служителите на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” по чл. 19, ал. 1, т. 1 и 2 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража и служителите на Главна дирекция „Охрана” при Министерството на правосъдието не са част от въоръжените сили в мирно време и по тази причина лицата, които упражняват служба в тях, не могат да бъдат включени в кръга на лицата по чл. 396, ал. 1 от НПК.

1.2. ИЗРАЗЯВА резерви по законопроекта за допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс и в частта, с която в чл. 396 се създава ал. 3 и 4, като намира, че само военно лице може да бъде съдено от военен съд, който е специализиран именно с оглед особеното качество на този субект, но не и гражданско лице.

2. ВНАСЯ като точка в дневния ред за разглеждане на заседание на Пленума на Висшия съдебен съвет на **09.07.2020 г.**

*Вярно с оригинала,
технически сътрудник
Ст. Барова*

*ПРЕДСЕДАТЕЛ (п)
НА КОМИСИЯТА:
Цв. Пашкунова*